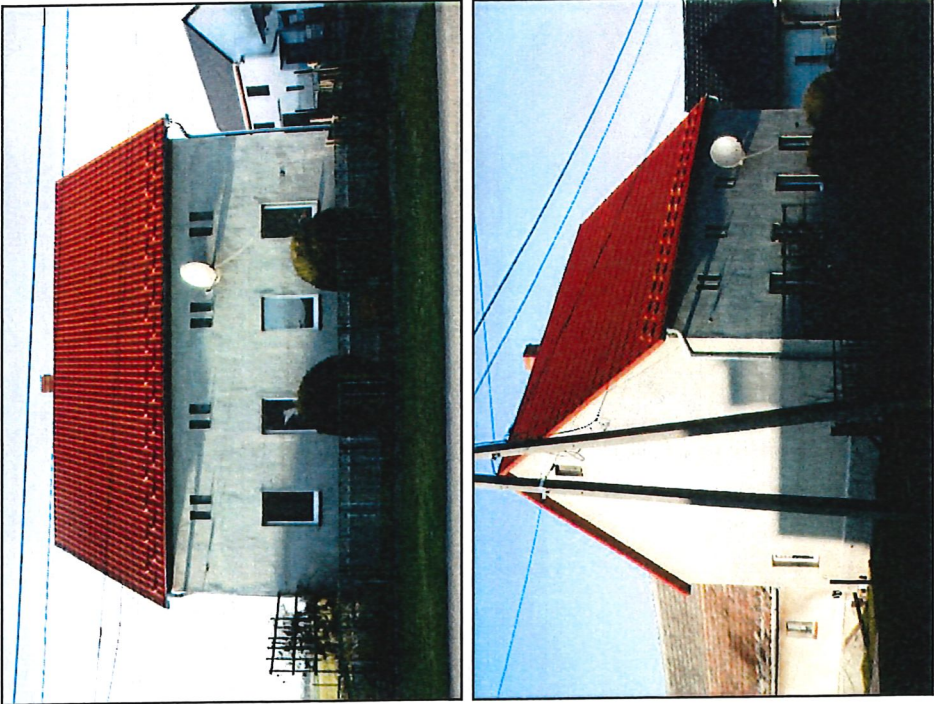
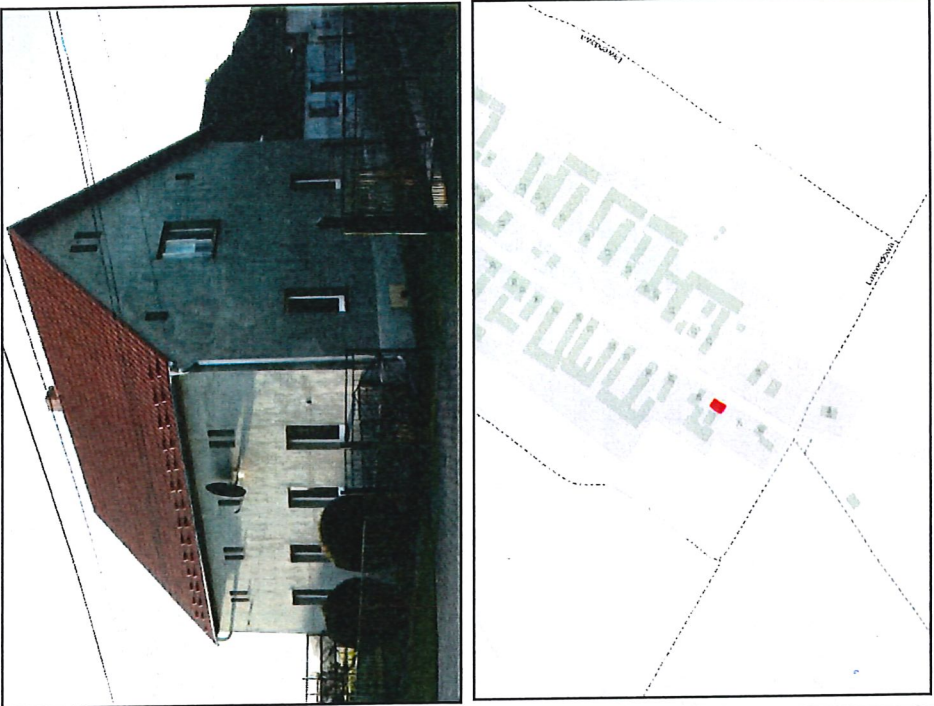

GEZ 21	KARTA ADRESOWA ZABYTOKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa Budynek mieszkalny w zagrodzie	2. Czas powstania kon. XIX w.	4. Adres Czeska Wieś nr 27, dz. nr 519 5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka 6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka	
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 			

1. Widok od wsch. 2. Widok od półn.-wsch. 3. Widok od płd. 4. Lokalizacja.

WÓJT
Alfons
Tyraszkiewicz

URZĄD GMINY OLSZANKA
49-332 Olszanka 1b
woj. opolskie

Stwierdzam zgodność
z oryginałem

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bemyschdorff*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza miechowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Jankowice Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano krużgtek. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiecie, 24 zagrodnicze i 11 chatupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

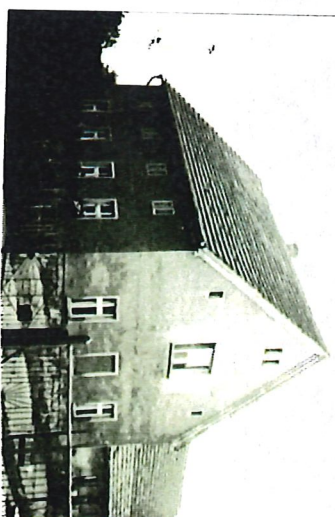
Budynek wzniesiony w końcu XIX w., w południowej części wsi, w zabudowie zagrodowej. Zakończony na planie prostokąta, podpiwniczony, parterowy na wysokim cokole, z wysokim poddaszem, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany, otylkowany (docieplony?), z pokryciem z blachy dachówkopodobnej. Od północnego zachodu przylega do niego niski budynek mieszkalny. Elewacja południowo zachodnia z pojedynczymi otworami okiennymi w parterze, a także pod kalenicą. Elewacja południowo wschodnia czteroosiowa. Elewacja północno zachodnia w parterze dwuosiowa (wcześniej trójosiowa), w dwupoziomowym szczycie w partii dolnej trójosiowa (wcześniej czteroosiowa), wyżej dwuosiowa. Wejście do budynku od strony północno zachodniej. Dekoracja architektoniczna w postaci zachowanego częściowo gzymsu koronującego. Otwory okienne zamknięte prosto. Okna PCV jednodzielne, jednopoziomowe. Ponadto wtórna stolarka jednopoziomowa, trójdzielna, a w niewielkich otworach okiennych poddasza jednopoziomowa, jednodzielna, z podziałem sześciobłą na dwie kwatery.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Budynek w ostatnich latach został poddany pracom remontowym, które wpłynęły negatywnie na wartości zabytkowe. Ceramiczne pokrycie dachowe wymieniono na ahistoryczne, jednocześnie poprzez wydłużenie połaci nieznacznie zmieniając kształt dachu. Zapewne równolegle zniszczeniu uległy gzymsy ujmujące szczyty. Mury bez widocznych odchyłń czy spękań. Tynki nowe, elewacje niemalowane. Wielkość i rozmieszczenie otworów, a także fotografie z tzw. fiszki adresowej z 1991 r. i karty GEZ z 2014 r., wskazują na zmiany w otworowaniu. Stolarka w większości została wymieniona na okna w formach ahistorycznych.

Postulaty:

- malowanie elewacji farbami mineralnymi wysokoparoprzeczułymi w kolorystyce charakterystycznej dla okresu wzniesienia budynku,
- w przypadku podjęcia remontu budynku postuluje się: przywrócenie historycznej formy i rodzaju pokrycia dachowego (dachówka karpiołka układana podwójnie w koronkę); przywrócenie zniszczonej dekoracji architektonicznej; przywrócenie pierwotnej wielkości i rozmieszczenia otworów z dopuszczeniem stosowania blend; wymianę okien na stolarkę o formach nawiązujących do historycznej.

Budynek na fotografii z 1991 r. (źródło: fiszka adresowa, zbiory WUOZ Opole).

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

G. Naumowicz

11. Zatwierdzenie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków